

(המשך מעמוד 27)
דניאל רוזנלוי: האם אלה כללים שרק חברי הכנסת פעילי רוצה? האם צה"ל אינו רוצה?
מאיר פעיל: מאין אתה יודע איזה כללים אני למדתי את החיילים?
היו"ר אברהםובין: חברי הכנסת פעיל, אני קורא אותך היום לסדר בפעם הראשונה.
מאיר פעיל: —
איתן ליבני: אני רק טוען שאי אפשר להגיד כבר לאותו מיספר חיילים, שנפלו (באותו כפר) ולא כשהיו נוהלי מילחמה בין לאומיים, נתנו להם להתקרב בידים מורמות ורצחו אותם — אי אפשר להגיד שהם בסדר, שהם פעלו בטוהר הנשק, כי הם כבר לא שומעים את זה. **אורי אבנרי:** הנימוק הזה בא להצדיק הריגת שבויים?

איתן ליבני: ואני לא עומד על פרשת אותו קצין צנחנים, שיש לו עבר קרבי מהיר, וגם הרמטכ"ל צריך להתחשב בו, כאשר זו מישפחה שנתנה עוד שני בנים לצנחנים.
מאיר פעיל: והמישפחה של החברה של הקצין.
איתן ליבני: יעבור הרבה זמן עד שאפשר יהיה לתקן את הנזק הזה (שנגרם עליידי פעולתנו). **אורי אבנרי:** עד היום לא תוקן הנזק של דיר"אסין. גם אתם לא השתניתם. נשאר אתם האנשים.
מיכאל דקל: גם אתה נשארת אותו האיש. תתבייש לך!
דויד שטרן: התביישו לכם, זו עלילת שווא! (אגב, אלה הם הדברים הראשונים שהשמיע ח"כ חדש זה בכנסת.) **אורי אבנרי:** באמת, בושע וחרפה.
מיכאל דקל: אתה משרת טוב של אש"ף. לא רק של אש"ף, של כל שונאי ישראל.

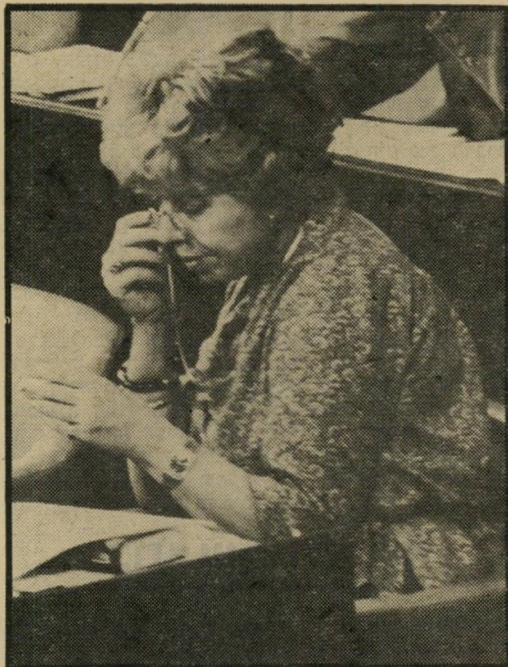
כל יפיי הנפש

דבריו של ליבני גרמו למבוכה בקרב כמה מחבריו. לאחר מכן אמר לי אחד הליברלים בליכוד, ח"כ גוסטאב בדיאן, כי היה נמנע מהצבעה לאות מחאה, אילו היה הדבר ניתן.
גם אנשי המערך התלבטו. קודם לכן החליטו להימנע מהצבעה — כי לא יכלו לפשר בין ח"כ יוסי שריד וח"כ עמוס דהר. עתה, כשהם פוזלים שוב לשליטון, איבדו אנשי המערך כל רוחיקרב (שבה לא התברכו גם בלאו הכי). גם סיעת ש"י נמנעה.
דני רוזנלוי, דובר המערך, ניסה להסביר עמדה שאינה ניתנת להסברה מבחינה מוסרית.
דניאל רוזנלוי: אני מוכרח להודות שקשה לי מאד לדבר ולומר את דברי אחרי דובר הליכוד, חברי הכנסת ליבני, ולו היה זמן הייתי מבקש התייעצות נוספת של סיעתי לשקול את עמדתנו בנושא האיראמי. **אמנון רובינשטיין:** ממש מזעזע, דברים מזעזעים ממש.
איתן ליבני: לא מוצא חן בעיני יפיי הנפש, מה אני יכול לעשות?
שמואל מולירדאנו: זה לא עניין של יפיי הנפש. **מאיר פעיל:** חברי הכנסת ליבני, יפיי הנפש הללו הם תמצית האנשים הטובים הנמצאים כיום במדינה הזאת. **שמואל מולירדאנו:** ראית איזה תשובה מצויינת נתן שריהביטחון?
דניאל רוזנלוי: חברי הכנסת, לא נצטרף לאי האמון שהובע עליידי של"י, משום שלדעתנו לא ניתן לברר סוגיה זו מעל במת הכנסת...

מניין חסוד בצה"ל

כאשר הגיע תורי למסור הודעה מטעם סיעתנו (למעשה אין הבדל בין "הודעה" ובין נאום סתם), ניסיתי להעלות את העניין מעל לפולמוס המפלגתי. ואכן, תחילה הקשיבו בשקט ולא שיעסו את דברי:
אורי אבנרי: הנושא הזה היה צריך לאחד את הכנסת מקיר אל קיר. דעות יוניות אל נציות, דתיות או חילוניות — מה להן ולעיקרון טוהר הנשק של צבא ההגנה לישראל?
יש בבית הזה עשרות אנשים, שיש להם מניית יסוד בצבא ההגנה לישראל. אני אחד מהם. בשבילנו הצבא אינו גוף זר, זה לא, הם ואנחנו. הצבא זה "אנחנו". אנחנו הקמתו אותו. בדמנו, פשוטו כמשמעו. וכאשר קורים בצה"ל דברים הפוגעים בערכי היסוד שעמדו לנגד עינינו בימים ההם, אנחנו חייבים להתקומם נגדם, להתייער נגדם ולפעול למניעתם.
אני גאה על כך שסיעת של"י נגלה לידה את היוזמה ושלא קדמו לה — לצערי — סיעות אחרות. נטלנו את היוזמה לידנו, כדי להביא את העניין לפני כנסת ישראל. מפני שהיה זה דבר איום ונורא אילו בית המחוקקים של מדינת ישראל, מדינת היהודים, היה עובר בשתיקה על המעשה הזה.
כל חייל קרבי מתעב פושעי מלחמה ופושעי מלחמה. כן חייל קרבי אמיתי מתקומם נגד מעשים המכתימים את החייה שלו ואשר צה"ל בכלל.
שמעתי בדיווח את דבריו של שריהביטחון. הם היו דברים מכובדים. אני מקבל אותם, את רוחם, אם כי לא את המסקנות שלהם. כך מדבר חייל קרבי, צר לי שבשם סיעתי הליכוד בכלל, וחסידי חירות בפרט, הושמעו מעל במה זו דברים נוראים. ראשיהם ממשה, מר בני, עמד לפני ימים אחדים על דוכן זה ואמר: אנחנו לוחמים באויב, אבל כאשר חייל מרים את ידו, אסור לירות בו.

גאולה כהן: המחבלים שם הרימו את ידיהם עט נשק, כי רצו לירות בו.
דויד שטרן: את לא מכירה את העובדות.
גאולה כהן: זו מלחמה נגד מחבלים, ולא נגד חיילים.
אורי אבנרי: חברת הכנסת כהן, כל חייל שהיה בקרב יודע שיש מיקרים כשבא מולו חייל או אורח המרים ידיו, והפיתוי הוא לירות בו, מתוך חשש, מתוך פחד, שמא החייל הוא מנסה להערים עליו, וקורים דברים כאלה בכל המלחמות. אבל אסור לחייל לירות במיקרה כזה. הוא מקבל על עצמו את הסיכון. חינכו חיילים לקבל על עצמם את הסיכון הזה. חייל טוב, חייל קרבי, חייל אמיתי, לא ייכנע לפיתוי. יש הרבה פיתויים בשדה הקרב, ובצבא הגון מחנכים חיילים לעמוד מול הפיתוי הזה.
גאולה כהן: הוא צריך להילחם נגד צבא הגון, ולא נגד צבא נאצי.
אורי אבנרי: אני מקווה שהצבא שלנו הגון הוא. גם כאשר לחמו נגד צבא נאצי, כיבדו את חוקי המלחמה

ח"כ שולמית אלוני
"דמוגוגיה"

ולקחו שבויים. החייל הוא אדם, ויש חוקי מלחמה ויש מוסרי מלחמה, שהתפתחו במשך מאות בשנים —
גאולה כהן: מחבל הוא חייל?
אורי אבנרי: במשך מאות בשנים —
גאולה כהן: אורי, תענה לי. מחבל הוא חייל? המשימה היתה ללכת להשמיד מחבלים, ולא להילחם בחיילים.
אורי אבנרי: אל תערבבי את נושאי הוויכוח.
גאולה כהן: תענה לי על השאלה. אתה הרי עונה ביושר, מחבל הוא חייל?
אורי אבנרי: האם איש אצל —
גאולה כהן: אני שואלת אותך.
אורי אבנרי: האם איש אצל, שבשנת 1938 הלך והניח פצצה בשוק ביפו, היה חייל או לא? בוודאי שהיה. אנחנו היינו חיילים, ושמונו פצצות בשווקים. מה הצדק נות הזאת?
גאולה כהן: אתה משווה את הדברים? לא עשינו מה שהם עושים. לא לחמנו נגד ילדים ותינוקות. זה שקר, שקר, שקר, לא אמת!
אורי אבנרי: חברת הכנסת גאולה, אני יודע מתי הצטרפת לאירגון הצבאי הלאומי. בתקופה שאני הייתי חייל האירגון הצבאי הלאומי, זרקנו פצצות בשוק יפו, בשוק ירושלים ובשוק חיפה. הרגנו גברים, נשים וילדים.
גאולה כהן: תענה על השאלה.
היו"ר אברהםובין: הוא לא חייב לענות לך.
אורי אבנרי: עניתי לך.
היו"ר אברהםובין: אני קורא אותך לסדר.
אורי אבנרי: אין לה זכות דיבור. צריכים לתת לה את זכות הדיבור. אחרת אין לה אפשרות להשמיע דבר, אם לא לקרוא קריאות ביניים ארוכות.
אספר סוד לכנסת. ב־1967 הגיעו אלי פרטים על מעי שים מסוימים, שראיתי בהם פושעי מלחמה. פניתי אז אל שני אנשים — אל הרמטכ"ל של צה"ל, יצחק רבין, ואל השר מנחם בגין. בבית הזה פניתי אל מנחם בגין, ואמרתי לו: אני מכיר את דעותיך, והן לא דעותי. אך אני מכיר אותך כאיש מוסרי. דע על שנתעש מעשים כאלה כיום. השר בגין פעל בנושא זה. אני יודע אם זה היה תודות להרמטכ"ל או למנחם בגין, אבל המעשים הופסקו.
לגאולה כהן אין זכות דיבור, כי עדיין לא הכירו בכך שהיא ומשה שמיר מהווים סיעה. ואין לה כרגע שום מעמד בכנסת. פירוש הדבר, שאינה יכולה לדבר

בדיונים סיעתיים (שבהם מופיעים ח"כים בשם סיעות, ולא כיחידים).

מי הוא נאצי?

פני שנתיים הוויכוח, היתה עוד תקרית. היא נגעה לח"כ שאני מנסה להימנע מכל מגע עימו, מפני שאני רואה בו את אחת התופעות המכתימות את הכנסת התשיעית: עיקבא נוף.
אחרון הנואמים היה אסף יגורי, שצריך היה להיות בריסמא בעניין, מפני שגלגל בשבי במלחמת יום הכיפורים, ולא נרצח בשדה הקרב. יגורי נאם נאום מבולבל לגמרי, כשמישפט אחד סותר את הבא אחריו. הוא טען בשם טוהר הנשק, אך סיים בהשמצת יומנתו. **אסף יגורי:** ...מעשה מחנה שלי הוא סכין בגב הרמטכ"ל.
אורי אבנרי: זוהי טיטמה נאצית.
עקיבא נוף: אתה הנאצי בכנסת!
מאיר וילנר: חברי הכנסת נוף אמר בכנסת, בקריאת ביניים, לחברי הכנסת אבנרי: "אתה הנאצי בכנסת", וכך נרשם בפרוטוקול. אני יודע שאם ניתן לסיגנון זה לעבור, הוא עלול להביא להתפתחות של פאשיזם גם בכנסת. אני מבקש שחברי הכנסת נוף יחזרו בו מהדברים. **אורי אבנרי:** אני רואה קומפלימנט בכל קללה של חברי הכנסת נוף. אני מציע שהדברים יישארו בפרוטוקול, וידעו הכל מי האיש, מה רמתו ומה סיגנונו. **היו"ר מרון:** העניין יכול לעבור לוועדת הכנסת, אם אחד הצדדים ימצא לנכון.
(אחרי מלחמת העולם הראשונה טענו הנאצים, כי הצבא הגרמני כלל לא נוצח במלחמה, אלא שהיהודים "תקעו סכין" בגב הצבא המנצח. האגדה של "תקיעת הסכין בגב" הפכה אחת הסימאות העיקריות של התנועה הנאצית, במאבקה על השליטון, והביאה בסופו של דבר לרציחת עשרות מדינאים שתמכו בשלום.)

מניין של יהודים

השוואה לוויכוח סוער ומרגש זה, היו שאר הניינים שנדונו באותו שבוע בכנסת פרוזאיים. אך הם היו חשובים כשלעצמם.
מבחינתנו, היה בשניים מהם עניין מיוחד — כי לגבי שניהם הסכמנו — מאיר פעיל ואני — שלא להסכים. היו לנו דיעות שונות, וסברנו שאין כל רע בכך שנשמיע אותן בפה מלא ונציג לכנסת דוגמה של חופש דיעות.
הנושא הראשון נגע ל"קורוס" — כלומר, להנהגת כלל החיוב "מניין חוקי" מינימלי לקיום הצבעות בי כנסת.
הגשתי הצעה כזאת עוד ב־1965, ימים מעטים אחרי שנבחרתי לכנסת השישית. הצעת החוק, שהוכנה אז על ידי אמנון ויכרני, קבעה כי אין לקיים דיון במליאת כנסת אלא בנוכחות 30 ח"כים, ואין לקיים לצבעה אלא בנוכחות 40 ח"כים.
ההצעה נדחתה. אך סיעת גח"ל (כיום הליכוד) נמנעה מהצבעה, ותוך הנמקת ההימנעות תמכה ברעיון. מאז תמך הליכוד ברעיון זה כמה פעמים — אך לא עשה דבר כדי שהעיקרון יתקבל.
עתה הועלה העניין עליידי אמנון רובינשטיין, בהצעה מעימלית. הוא הציע רק קורוס של 25 ח"כים להצבעות. תמכתי בהצעה בתוקף. למאיר פעיל היו ספקות, מפני שחשב שהדבר נותן אמצעי בידי הרוב לשבש את דיוני הכנסת. לדעתי אין סכנה כזאת, מפני שהציבור יקום נגד כל סיעה שתעז לשבש את עבודת הכנסת ולשתק את הפרלמנט.
בנואמי ציטטתי את דבריו של מנחם בגין בכנסות קודמות, כאשר תמך בהתלהבות בעיקרון הקורוס. **אורי אבנרי:** ...מה קרה לסיעת גח"ל, שהיא כיום סיעת הליכוד?

תעלולי תמיר

ישא אחר, שבו היו שני ח"כי של"י חלוקים בדיו תיהם, נגע להאונות סתר. לכנסת הובאה לקריאה שניה ושלישית הצעה שאסרה האונות סתר, אם שני בעלי השיחה אינם יודעים שמאזינים להם. (מותר להקליט שיחה עם צד אחד מרשה זאת, בלי ידיעת השני.) נקבעו כללים שלפיהם מותר לשבש ולאמין (שרותי הביטחון הכללי ואגף המודיעין של צה"ל) להאזין בסתר לשיחות ברשות ראשיהם ממשה או שריהביטחון, ולמישטרה מותר להאזין בפקודת שופט.
בסופו של דבר גידחו כל הסתייגויותי, והחוק נתקבל (המשך בעמוד 48)